

Ministerstwo Cyfryzacji

Sekretarz Stanu
Dariusz Standerski

BM.WP.057.33.2024
Warszawa, 27 maja 2024 r.

**Szanowny Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP**

Dot. pisma z 29 kwietnia br. Pośła na Sejm RP Pani Anny Gembickiej w sprawie patostreamingu (interpelacja nr 2638)

poniżej przedstawiam odpowiedź na zadane przez Pośła pytania.

Ad 1) Czy Ministerstwo dostrzegło zjawisko powiększającej się liczby treści patostreamowych dostępnych w Internecie, a łatwo dostępnych dla wszystkich użytkowników bez względu na wiek? Proszę o przekazanie analiz w tym zakresie, jeżeli Ministerstwo nimi dysponuje.

Ministerstwo Cyfryzacji dostrzega problem zbyt łatwego dostępu do treści szkodliwych w internecie, w tym także tzw. patotreści. Temat ten stanowił m.in. część informacji Ministra Cyfryzacji na temat podejmowanych i planowanych działań na rzecz bezpieczeństwa dzieci w sieci, udzielonej Komisji Cyfryzacji Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii na posiedzeniu w dniu 22 maja 2024 r. Patostreaming był przedmiotem badań jednostek podległych Ministrowi Cyfryzacji już w 2018 r. Według przeprowadzonego wówczas przez NASK-PIB badania *Nastolatki 3.0 Raport z ogólnopolskiego badania uczniów* tzw. patotreści są oglądane przez młodzież z różnych powodów: z ciekawości, dla rozrywki, z nudów, przez przypadek czy w wyniku polecenia przez znajomego. Jak wynika z przeprowadzonego dwa lata później tego badania nastolatki oglądają tzw. patostreamy częściej, niż przypuszczają to ich rodzice (nastolatki – 27,1% vs. rodzice – 12,2%). W kolejnej edycji tego badania z 2023 r. aż 26% nastolatków wprost przyznaje, że ogląda tzw. patostreamy. Co ciekawe wzrasta liczba nastolatków, którzy nie potrafią jednoznacznie określić czy to co oglądają w Internecie to tzw. patostreamy.

Wyniki najnowszego raportu z badania NASK *Nastolatki 3.0* z 2023 r. są dostępne pod linkiem: <https://www.nask.pl/pl/aktualnosci/5316,Co-robia-nasze-dzieci-w-sieci-czyli-Raport-z-najnowszego-badania-NASK-Nastolatki.html>

Ad 2) Czy Ministerstwo zna skalę problemu umieszczania przez nieletnich na swoich kanałach w mediach społecznościowych krótkich filmików z nagranyymi scenami przemocy wobec innych osób lub zwierząt? Czy Ministerstwo posiada informację, czy ze strony platform pozwalających na udostępnianie takich treści prowadzona jest jakakolwiek działalność pozwalająca na szybkie reagowanie, zmierzająca do usuwania tych filmów i blokowania kont użytkowników?

Należy mieć na uwadze, że zarówno Ministerstwo Cyfryzacji jak i NASK do naruszania praw dzieci w cyberprzestrzeni podchodzą całościowo i do tej pory nie przeprowadzono badań dedykowanych wyłącznie zjawisku tworzenia treści szkodliwych, coraz częściej noszących nazwę tzw. patotreści.

Warto wspomnieć, że działania mające na celu ochronę nieletnich przewiduje Akt o usługach cyfrowych – DSA (Digital Services Act), którego przepisy weszły w życie 17 lutego 2024 r. DSA nakazuje dostawcom platform internetowych dostępnych dla małoletnich wprowadzenie odpowiednich i proporcjonalnych środków, aby zapewnić wysoki poziom prywatności, bezpieczeństwa i ochrony małoletnich w ramach

świadczonych przez siebie usług. Komisja Europejska po konsultacji z Radą ds. Usług Cyfrowych (złożoną z krajowych organów regulacyjnych) wyda wytyczne dotyczące stosowania takich środków, co zapewni istotną pomoc w kształtowaniu mechanizmów, w tym weryfikacji wieku zapewniających ochronę dzieci ale i zarazem poszanowanie ochrony prywatności.

Na podstawie przepisów DSA największe platformy internetowe, zwane VLOP (Very Large Online Platforms), mają również dodatkowy zakres obowiązków, do których należą m.in.: obowiązkowa weryfikacja wieku użytkowników, czy analizy na temat wpływu treści szkodliwych na małoletnich. W powyżej opisane działania może bez wątplenia wpisywać się szybkie reagowanie, zmierzające do usuwania filmów prezentujących szkodliwe treści i blokowanie kont rozpowszechniających tego rodzaju treści.

Na podstawie tej regulacji wielkie platformy internetowe usuwają już zgłoszenia kierowane z Dyżurnet.pl¹, jednak pełne wdrożenie DSA z pewnością znacznie poprawi efektywność działania. Przyczyni się do tego w szczególności wyznaczenie koordynatora ds. usług cyfrowych i zaufanych podmiotów sygnalizujących.

W walce z treściami bezprawnymi i szkodliwymi konieczne jest także mobilizowanie branży influencerów oraz sponsorów, aby sprzeciwiali się monetyzacji szkodliwych treści oraz by podejmowali aktywną współpracę z podmiotami walczącymi o bezpieczeństwo dzieci w cyberprzestrzeni.

Zadania te będą kontynuowane w przyszłości jako bardzo ważny aspekt realizacji Strategii Europejskiej „Better Internet for Children”, która szczególnie podkreśla wagę walki ze szkodliwymi treściami.

Tematyka patostreamów jest szczególnie obecna w ramach szkoleń Policji realizowanych przez Dział Profilaktyki Cyberzagrożeń razem z Dyżurnet.pl. Ponadto tematyka patostreamów jest elementem realizowanych lekcji dla szkół, które dotyczą obszaru problematyki szkodliwych treści podejmowanych zarówno w ramach misji NASK jak również w ramach działań Polskiego Centrum Programu Safer Internet – koordynowanego przez NASK.

Ad 3) Czy Ministerstwo zamierza kontynuować zainicjowane w ubiegłej kadencji cykle spotkań edukacyjnych dla młodzieży, w których uczestniczą przedstawiciele administracji rządowej, samorządowej oraz osoby z wydziałów walki z cyberprzestępczością policji oraz NASK? Jeśli tak, to w jakich terminach oraz jakich miejscach będą odbywać się takie spotkania?

Poniżej przedstawiamy listę szkoleń zorganizowanych przez NASK w 2023 r. oraz planowanych w 2024 r. działań:

1. Szkolenia dla funkcjonariuszy Policji

Przeprowadzono:

- 11.12.2023 r., online: 4-godzinne szkolenie, w tym „Zagrożenia w mediach społecznościowych” (z uwzględnieniem treści szkodliwych oraz patostreamów) dla specjalistów ds. profilaktyki oraz specjalistów ds. nieletnich we współpracy z Komendą Wojewódzką w Gdańsku (17 uczestników)
- 21.02.2024 r., Warszawa: całodziennne szkolenie dla specjalistów ds. profilaktyki, specjalistów ds. nieletnich i oficerów prasowych garnizonu Stołecznego Policji.

¹ Dyżurnet.pl to zespół ekspertów Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej, działający jako punkt kontaktowy do zgłaszania nielegalnych treści w Internecie, szczególnie związanych z seksualnym wykorzystywaniem dzieci

Jednym z 7 omawianych tematów były patostreamy. (ok. 50 uczestników)
(Szkolenie dla funkcjonariuszy garnizonu Stołecznego Policji | Cyberprofilaktyka NASK)

- 4.04.2024 r., Niwki (woj. opolskie) - „Zagrożenia w mediach społecznościowych” (z uwzględnieniem treści szkodliwych oraz patostreamów) dla funkcjonariuszy policji (specjaliści ds. profilaktyki, specjaliści ds. nieletnich) we współpracy z Komendą Miejską w Opolu (ok. 25 uczestników).

Planowane:

- 22.05.2024 r., Legionowo: prelekcja „Zagrożenia w mediach społecznościowych” (z uwzględnieniem treści szkodliwych oraz patostreamów) dla funkcjonariuszy policji ds. profilaktyki społecznej oraz wykładowców szkół policyjnych podczas seminarium pn. „Nowe wyzwania dla współczesnej profilaktyki w obszarze cyberzagrożeń oraz handlu ludźmi ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży” organizowanym przez Komendę Główną Policji. (ok. 25 uczestników)
- 11.06.2024 r., Sucha Beskidzka: całodzienne szkolenie dla funkcjonariuszy policji (specjaliści ds. profilaktyki, specjaliści ds. nieletnich) we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Suchoj Beskidzkiej. Wśród 7 planowanych tematów są patostreamy. (ok. 50 – 60 uczestników)
- 17.06.2024 r., Radom: całodzienne szkolenie dla funkcjonariuszy policji (specjaliści ds. profilaktyki, specjaliści ds. nieletnich) we współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Radomiu. Wśród 7 planowanych tematów są patostreamy. (ok. 50 – 60 uczestników)

2. Szkolenia dla nauczycieli i rodziców

Przeprowadzono:

- 15.11.2023 r., Niepołomice – spotkanie pt. „Zagrożenia w mediach społecznościowych” (z uwzględnieniem treści szkodliwych oraz patostreamów) dla rodziców uczniów Szkoły Podstawowej w Niepołomicach
- 5.12.2023 r., online - „Zagrożenia w mediach społecznościowych” (z uwzględnieniem treści szkodliwych oraz patostreamów) – zamknięte szkolenie dla pracowników rodziców Polskiego Holdingu Nieruchomości z siedzibą w Warszawie
- 7.02.2024 r., Garwolin - prelekcja „Zagrożenia w mediach społecznościowych” (z uwzględnieniem treści szkodliwych oraz patostreamów) podczas konferencji „Dzieci i młodzież w przestrzeni cyfrowej – jak zrozumieć ich świat?” organizowanej przez Komendę Powiatową Policji w Garwolinie (ok. 100 uczestników)
- 14.02.2024 r., online - „Zagrożenia w mediach społecznościowych” (z uwzględnieniem treści szkodliwych oraz patostreamów) – dla nauczycieli i specjalistów pracujących z dziećmi w ramach Dnia Bezpiecznego Internetu (359 uczestników)
- 3.02.2024 r., Sucha Beskidzka – prelekcja „Zagrożenia w mediach społecznościowych” (z uwzględnieniem treści szkodliwych oraz patostreamów) podczas Konferencji „Uzależnienia – Cyberzagrożenia/Narkotyki” organizowanej przez Komendę Powiatową Policji w Suchoj Beskidzkiej (200 uczestników)
- 23.04.2024 r., Szkolenie dla uczestników OSEhero - „Współpraca szkoła-rodzice w obszarze bezpieczeństwa w sieci – jak działać, żeby się udało?” (z uwzględnieniem treści szkodliwych)

Planowane

- 11.06.2024 r., Sucha Beskidzka – „Zagrożenia w mediach społecznościowych” (z uwzględnieniem treści szkodliwych oraz patostreamów) – szkolenie otwarte dla rodziców we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Suchej Beskidzkiej

3. Szkolenia dla uczniów

Przeprowadzone

- 13.02.2024 r., Warszawa – lekcja nt. „Niebezpieczne oraz szkodliwe treści i cyberprzemoc” (z uwzględnieniem patostreamów) – klasa III i V Szkoły Podstawowej nr 403 (45 uczniów)
- 11.04.2024 r., Sucha Beskidzka – „Niebezpieczne oraz szkodliwe treści” (z uwzględnieniem patostreamów) – klasy IV, V i VI Kanadyjskiej Szkoły Podstawowej w Warszawie (60 uczniów)

Planowane

- W roku szkolnym 2024/2025 planowany jest cykl comiesięcznych lekcji online dedykowanych uczniom szkół podstawowych, które będą prowadzone przez specjalistów z Działu Profilaktyki Cyberzagrożeń. Jednym z 10 tematów będą treści szkodliwe z uwzględnieniem patotreści. Harmonogram lekcji online wraz z linkami do zapisów dla nauczycieli będą opublikowane na stronie Cyberprofilaktyka NASK na przełomie sierpnia/września 2024 r.

4. Przygotowano następujące materiały edukacyjno-informacyjnych:

- gotowy scenariusz lekcji pt. „Co oglądamy w rozbitym lustrze? Królowa Śniegu i patostreamy”- dostępny bezpłatnie na platformie OSE IT Szkoła, animacja, i broszura,
- poradnik dla nauczycieli: „Szkodliwe treści w internecie”,
- poradnik dla rodziców: „Szkodliwe treści w internecie: nie akceptuję, reaguję”.

Patostreamy i inne szkodliwe treści w internecie w komunikacji:

- <https://it-szkola.edu.pl/news,art,484>
- <https://it-szkola.edu.pl/news,art,357>
- <https://it-szkola.edu.pl/news,art,361>
- <https://it-szkola.edu.pl/news,art,424>
- <https://ose.gov.pl/aktualnosci/wpis/bezpieczni-w-sieci-z-ose-patostreamy>
- <https://ose.gov.pl/aktualnosci/wpis/badz-z-innej-bajki-o-cyberzagrozeniach-inaczej>
- <https://ose.gov.pl/aktualnosci/wpis/temat-lekcji-szkodliwe-tresci-w-internecie>.

5. Ponadto przeprowadzane są wykłady i szkolenia z tematyki ochrony prywatności dzieci i młodzieży:

- 25 kwiecień – Prywatność młodego pokolenia – prawo, praktyka i wyzwania. – prezentacja podczas Konferencji zorganizowanej przez Prezesa UODO;
- 10 maja – wykład dla studentów SWPS - Prywatność młodego pokolenia – prawo, praktyka i wyzwania;
- 11 czerwiec – szkolenie OIRP w Warszawie – nowe regulacje dotyczące usuwania nielegalnych treści w internecie (ze szczególnym uwzględnieniem projektu rozporządzenia ustanawiającego przepisy mające na celu zapobieganie niegodziwemu traktowaniu dzieci w celach seksualnych i jego zwalczanie (COM 2002/209).

Zadania w zakresie edukacji i informacji w celu świadomego, bezpiecznego korzystania z internetu realizowane przez Ministerstwo Cyfryzacji i NASK będą kontynuowane w 2024 r.

Ad 4) Czy Ministerstwo zamierza podjąć we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej działania mające na celu uświadomienie rodziców, wychowawców i dzieci o szkodliwości i tragicznych następstwach patostreamingu? Jeśli tak, kiedy działania te mogą zostać rozpoczęte?

Kompleksowość zagadnienia zbyt powszechnego dostępu do treści szkodliwych wymaga współpracy z innymi resortami, m.in. z Ministerstwem Edukacji Narodowej, w celu wzmocnienia edukacji kierowanej do dzieci, w tym na temat cyberhigieny. Dlatego nie wykluczamy podjęcia współpracy z MEN w przedmiotowym temacie w nieodległej przyszłości. Zarówno Ministerstwo Cyfryzacji, jak i w szczególności jednostki jemu podległe, NASK, mają wieloletnie doświadczenie we współpracy, dotyczącej ochrony przed treściami nieodpowiednimi w sieci, z placówkami edukacyjnymi, pracownikami tego sektora (nauczycielami i wychowawcami) i – co najważniejsze – z dziećmi i młodzieżą. Mając na uwadze opisane działania NASK można uznać, że tego rodzaju działania są już prowadzone niezależnie od ram współpracy międzyresortowej.

Z wyrazami szacunku
Dariusz Standerski
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - Departament Spraw Parlamentarnych